

Bilyk R. R.

Chernivtsi National University named after Yuri Fedkovych

THE INTENSIFICATION OF COMPETITIVE ADVANTAGE
AS A SYSTEMIC FACTOR IN ENSURING THE ECONOMIC SECURITY
OF THE REGION AT THE PRESENT STAGE OF DEVELOPMENT OF UKRAINE

Summary

It was found that competitive advantages of the region are its ability to use the property to enhance potential the resource potential of providing sustainable economic development and improving the level and quality of life of the population. The reasons for the low level of providing a competitive advantage and the deterioration of the economic security of the regions of Ukraine were indentified. The list of areas for strengthening the competitive advantages of the region, with regard to the development and strengthening of the competitive position of the real sector of the economy, modernization of the internal market, provision of investment and innovative development of subjects of the basic sectors of the regional economy, institutional reforms and structural changes in the business environment, deepening cross-border, interregional and inter-sectoral cooperation, the accumulation of intellectual and human resource capacity and promote social security was formed.

Keywords: competitive advantages, economic security, region, economy.

УДК 330.3:351.862.4:332.145

Бойченко В. С.

Запорізький національний технічний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНА ТА ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ

Розглянуто сутність організаційної та економічної складової управління розвитком регіону. Виявлено напрямки впливу організаційної складової на управління розвитком регіону. Наведено принципи, на яких повинна будуватися організаційна складова. Сформульовано види економічного впливу на розвиток регіону.
Ключові слова: регіон, розвиток регіону, управління розвитком регіону, організаційна складова, економічна складова.

Постановка проблеми. Об'єкти управління розвитком регіону значно відрізняються один від одного по соціальним, економічним, політичним характеристикам, темпами соціально-економічного розвитку та, як наслідок, рівню життя мешканців. Саме тому при побудові системи управління розвитком необхідно враховувати всі відмінності [1, с. 2]. Тобто побудова такої системи потребує розробки принципів та механізмів взаємодії інтересів та узгодження цілей розвитку регіону [2, с. 224].

Управління розвитком регіону повинно бути ґрунтоване на нормативній та законодавчій документації та поєднувати організаційні та економічні заходи щодо забезпечення функціонування об'єктів управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням проблем теорії управління займаються багато науковців. Так, питання управління економікою регіону займаються такі вчені, як Кушнірецька О.В. та Демидюк О.М. [3], Морошкина М.В. [1], Симкин Д.Г. [4], Панасюк М.В. [5] та інші, праці яких мають теоретичну та практичну значимість. Проблеми управління конкурентоспроможністю регіонів розглядають: Спіфанов А.О., Мінченко М.В. та Дадашев Б.А. [6], Макаренко П.М. [7], Причина О.С. [2] та багато інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак на сьогодні існуюча проблема управління розвитком регіону залишається недостатньо розглянутою з позиції його належного забезпечення. Це визначено як об'єктивними зовнішніми і внутрішніми факторами, так і недоліками у самій системі управління.

Мета статті полягає у вивченні сутності організаційної та економічної складових управління розвитком регіону.

Викладення основного матеріалу дослідження. Управління розвитком регіону (УРР) – це вплив

суб'єкта управління з метою підвищення рівня життя мешканців регіону та створення умов для економічного розвитку регіону на об'єкт управління за допомогою правових, економічних, фінансових, організаційних та інформаційних важелів у відповідності до Конституції, законів, інших законодавчих актів України, стратегій та програм розвитку регіонів країни. УРР включає в себе декілька ланок, а саме: керуючу, ланку впливу, керовану, вони, у свою чергу, складаються із сукупності певних елементів, які й забезпечують управління розвитком регіону [8, с. 194].

Оскільки об'єкти управління розвитком регіону відрізняються один від одного, а об'єкт та суб'єкт УРР взаємопов'язані між собою розвинутою системою економічних, соціальних, психологічних, організаційних, територіальних, політичних та інших взаємовідносин, існує й безліч різних складових, серед яких насамперед необхідно виділити організаційну та економічну [5, с. 81; 9, с. 130].

Організаційна складова управління розвитком регіону розглядається в багатьох наукових працях та трактується по-різному, однак тим чи іншим чином відображає певний набір положень, які характеризують організацію певної системи.

Організаційна складова будь-якого управління характеризується такою організаційною формою, яка відображає внутрішні взаємозв'язки її елементів та розглядається як універсальна характеристика системи управління у взаємозв'язку з виділенням границь організації, виявленням і розподілом повноважень, відповідальності підрозділів та ін. [5, с. 82].

Організаційна складова розглядається як на мікро-, так і на макрорівні та перш за все передбачає існування певного апарату управління, який забезпечуватиме функціонування всіх його підсистем як

єдиного цілого. Тобто в основі такої складової лежить сукупність управлінських дій, прийомів і процедур, які необхідні для вирішення організаційних проблем [4, с. 90], складовими якого є проектування, створення і вдосконалення існуючих організаційних структур, встановлення взаємозв'язку між ними, розподілення функцій управління, обов'язків, прав та відповідальності [3, с. 64].

На підприємстві під організаційною складовою розуміють взаємозв'язок органів управління та підрозділів підприємства, причому між ними чітко розподілені функціональні обов'язки та відповідальність за прийняття тих чи інших рішень, а також за досягнення певних результатів [10, с. 99].

Під організаційною складовою управління розвитком регіону розуміють:

1. Таке державно-правове явище, яке відповідає певним соціально-політичним характеристикам, грає соціально-функціональну роль, має певні цілі та управляється державою. Елементами такої складової є державні органи, які здійснюють відповідні цілі й функції через органи державної влади та органи місцевого самоуправління та які в залежності від конституційного розподілу поділяються по горизонталі (законодавчі, виконавчі, судові) та вертикалі (загальнодержавні, які включають багато областей та регіонів країни; міжгалузеві – охоплюють кілька областей; міжрегіональні – входить декілька регіонів країни; галузеві – одна область; регіональні – один регіон). Основною ланкою, яка здійснює організаційну складову УРР, є органи виконавчої влади, оскільки вони зосереджують в собі практично всю управлінську інформацію та найважливіші засоби державного примусу, за допомогою чого вони здатні проявляти вплив на суспільні процеси, свідомість, поведінку і діяльність мешканців регіону. Тобто організаційна складова – це сукупність органів виконавчої влади та система організаційних взаємозв'язків між ними для формування і реалізації державно-управлінських рішень [6, с. 125–126, 128].

2. Організовану та високоєфективну команду спеціалістів відповідних галузей, які займаються розробками, здійснюють проекти, займаються збутом та контролюють виконання стратегії [11, с. 159–160].

3. Систему форм та методів господарювання, за допомогою яких здійснюються всі функції управлінської діяльності, підвищується економічна та соціальна ефективність тощо. Його складовими є інфраструктура ринку, підприємництво, маркетингова діяльність, менеджмент, організаційно-правові норми і стандарти тощо [12, с. 102].

Виділено, що організаційна складова саме управління розвитком регіону повинна бути направлена на удосконалення розподілу повноважень та відповідальності між центром і регіонами з відповідною збалансованістю виконуваних ними функцій [5, с. 83], яке здійснюють територіальні органи влади, регіональні об'єднання підприємців, інноваційні фонди тощо [13, с. 130]. Вона включає в себе формування, розробку та реалізацію стратегії розвитку регіонів за допомогою планування, організації, мотивації та контролю над цілями, що виконуються, та яке забезпечується організаційним інструментарієм та правовими нормами реалізації стратегії [14, с. 133]. Тобто передбачає планування, формування, реалізацію та контроль над комплексом організаційних заходів щодо створення сприятливих передумов для розширеного відтворення потенціалу регіону [15].

Отже, організаційна складова управління розвитком регіону – це взаємодія і взаємозв'язок керівного апарату організаційної структури (підприємств різних галузей, університетів, наукових установ

та органів влади) через певну систему комунікацій задля найефективнішого використання існуючих можливостей кожного з учасників у відповідності до обраних стратегій.

Але для того щоб така складова сприяла ефективному управлінню розвитком регіону, вона повинна будуватися на наступних принципах:

- 1) функціональний – закріплення функцій управління за підрозділами управлінської структури;
- 2) цільовий – взаємозв'язок цілей структурних підрозділів загальним цілям;
- 3) структурний – комбінування лінійної і функціональної структур;
- 4) децентралізації – співвідношення централізації і децентралізації;
- 5) ієрархічності.

Що ж стосується економічної складової управління розвитком регіону, то слід зазначити, що економічний розвиток регіону – це процес ефективного використання наявних ресурсів регіону, а також удосконалення діючих та створення нових підприємств, об'єктів ринкової інфраструктури, соціальної інфраструктури та інших організацій та установ, які забезпечують створення робочих місць в регіоні задля забезпечення зростання добробуту мешканців регіону, який, у свою чергу виражається через наступні показники: величина валової доданої вартості на одного мешканця, середній дохід на одного працюючого або на одного мешканця регіону, показники бюджету на одну особу тощо [16]. Окрім того, економічний розвиток регіонів характеризується поєднанням соціальної, економічної, екологічної, інформаційної та інших складових, наявністю певних елементів, різноманітних взаємозв'язків, циркуляцією матеріальних, фінансових та інформаційних ресурсів, які потребують постійної уваги до підвищення збалансованості та адаптованості останніх до трансформаційних змін у суспільстві [17, с. 115].

Загалом економічна складова розглядається як: – сукупність заходів та коштів, створення умов, які сприяють ефективній течії економічних процесів, реалізації стратегічних планів, програм та проектів, підтримці стабільного функціонування економічної системи, попередженню порушення законів, нормативних установок та контрактів [18, с. 227];

– система взаємовідносин форм і методів управління, організації та стимулювання виробництва, які спрямовані на розвиток всіх галузей економіки на інтенсивній основі. Основними ланками такої складової є планування, економічне стимулювання виробництва, фінансування та кредитування, ціноутворення, господарський розрахунок, організація праці та управління [7, с. 615];

– сукупність взаємопов'язаних організаційно-економічних методів впливу на погодження інтересів підприємств, які забезпечують взаємні дії та організаційну спрямованість в просуванні продукту від виробника до споживача [19, с. 212].

Також економічну складову управління розвитком регіону розглядають як сукупність регуляторів, які цілеспрямовано впливають на створення передумов для функціонування й розвитку економіки регіону. В процесі їх застосування відбувається розподіл капіталовкладень, використання природних ресурсів, формування територіальної структури виробництва, структури трансформації господарського комплексу регіону тощо [15].

Економічна складова УРР також включає в себе розроблену систему фінансового забезпечення розвитку та систему економічних інструментів, які спрямовані на перетворення соціальної активності та екологічної рівноваги у важливі ресурси економічного розвитку регіонів [14, с. 133].

Економічна складова УРР перш за все здійснюється за допомогою наступних видів економічного впливу влади на розвиток регіону:

1. Формування загальних умов бізнесу в регіоні (транспорт, зв'язок, готелі, телекомунікації, склади, банки, страхування, консалтингові агентства тощо).

2. Регулювання ділової активності (районування території, введення правил землекористування, оподаткування, субсидії, пільги, границі).

3. Пряма кооперація адміністрації та бізнесу (сумісні проекти, взаємодія владних структур і бізнес-спільнот з некомерційними організаціями з приводу спільних проектів, створення торгово-промислових палат, учбових центрів).

4. Розробці законодавства. Так, згідно деяких законодавчих актів, ефективне економічне забезпечення УРР забезпечуються на основі наступного:

- економічного обґрунтування УРР;
- економічної оцінки територій та об'єктів, які на них розташовані;
- диференційованого визначення джерел і нормативів фінансування УРР [20].

Отже, економічна складова управління розвитком регіону – це сукупність засобів фінансово-економічного розвитку регіону, які спрямовані на створення сприятливого середовища для функціонування й розвитку економіки і, як наслідок, підвищення рівня життя мешканців регіону, в процесі чого здійснюється розподіл наявних фінансових коштів та природних ресурсів, формується структура виробництва, господарський комплекс та забезпечуюча інфраструктура.

Висновки. Таким чином, встановлено, що управління розвитком регіону повинно бути ґрунтоване на нормативно-правовій базі та забезпечуватися організаційними та економічними заходами функціонування об'єктів управління.

Саме тому, розглянувши окремо організаційну та економічну складові управління розвитком регіону, метою подальших досліджень повинно стати виявлення синергії цих складових. Формування організаційно-економічного забезпечення управління розвитком регіону обумовлюється перш за все необхідністю стабілізації функціонування комплексної системи розвитку регіону.

Список літератури:

1. Морошкина М.В. Структурный анализ как основа управления экономическими процессами в регионах / [М.В. Морошкина, Л.И. Розанова, С.В. Тишков] // Региональная экономика и управление: электронный научный журнал. – 2014. – № 2(38). – С. 2–10.
2. Причина О.С. Системный подход к управлению комплексным развитием региона / О.С. Причина // Terra Economicus. – 2009. – Т. 7. – № 3–3. – С. 224–226.
3. Кушнірецька О.В. Теоретичні підходи до визначення суті організаційно-економічного механізму управління соціально-економічним розвитком регіону / О.В. Кушнірецька, О.М. Демидюк // Регіональна економіка. – 2010. – № 3. – С. 63–70.
4. Симкин Д.Г. Некоторые особенности развития организационно-экономического механизма управления регионом / Д.Г. Симкин // Вестник ОГУ. – 2009. – № 8. – С. 88–92.
5. Панасюк М.В. Управление регионом: территориальный поход : [монография] / М.В. Панасюк. – Казань, 2005. – 161 с.
6. Управління регіоном : [навч. посіб.] / [А.О. Спіфінов, М.В. Мінченко, Б.А. Дадашев] ; за заг. ред. д. е. н. А.О. Спіфанова. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – 361 с.
7. Макаренко П.М. Организация и экономический механизм адаптации аграрного хозяйствования к рыночной предпринимательской среде / П.М. Макаренко. – К. : Наукова думка, 1999. – 621 с.
8. Бойченко В.С. Теоретичні засади вивчення елементів управління розвитком регіону / В.С. Бойченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2014. – Вип. 9. – Ч. 1. – С. 191–195.
9. Брижань І.А. Умови та чинники переходу України до моделі сталого розвитку / І.А. Брижань // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2013. – № 1. – С. 128–133.
10. Коробко М.О. Информационно-организационное обеспечение процесса управления репутационным риском на предприятии / М.О. Коробко // Вестник ЮРГТУ (НПИ). – 2014. – № 1. – С. 99–102.
11. Хайров Р.Р. Организационное и информационное обеспечение управления разработкой конкурентной стратегии предприятия / Р.Р. Хайров, Е.Г. Кузнецова // Фундаментальные исследования. – 2013. – № 8. – С. 159–163.
12. Габор В.С. Формування механізму ефективного господарювання сільськогосподарських підприємств / В.С. Габор // Інноваційна економіка. – 2012. – № 3. – С. 101–104.
13. Школинский С.В. Организационно-экономическое обеспечение инновационного развития региона / С.В. Школинский // Вестник Московского университета имени С.Ю. Витте. Серия 1. Экономика и управление – 2013. – № 2. – С. 126–131.
14. Мацегора О.Ю. Організаційно-економічний механізм реалізації стратегії соціально-економічного розвитку регіону / О.Ю. Мацегора // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2013. – № 16(205). – С. 130–134.
15. Кураев П.Ю. Сутність механізму управління регіональним соціально-економічним розвитком / П.Ю. Кураев [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2009/Economics/44539.doc.htm.
16. Економічний розвиток регіону як складова економічного розвитку держави / Сайт Київського міського центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cpk.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=139.
17. Бобровська О. Реалізація економічних реформ розвитку регіонів / О. Бобровська // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2010. – Вип. 3(6). – С. 114–121.
18. Леонгардт В.А. Финансово-экономическое обеспечение управления деятельностью университета / В.А. Леонгардт, Н.В. Усачева // Педагогическое образование в России. – 2014. – № 4. – С. 226–232.
19. Березівський П.С. Організація, прогнозування та планування агропромислового комплексу : [навч. посіб.] / П.С. Березівський, Н.І. Михалюк ; Ред. П.С. Березівський ; 2-ге вид., стереотип. – Львів : Магнолія плюс, 2006. – 443 с.
20. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 34. – Ст. 502.

Бойченко В.С.

Запорожский национальный технический университет

ОРГАНИЗАЦИОННАЯ И ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СОСТАВЛЯЮЩИЕ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ РЕГИОНА

Резюме

Рассмотрена сущность организационной и экономической составляющей управления развитием региона. Выявлены направления влияния организационной составляющей на управление развитием региона. Приведены принципы, на которых должна строиться организационная составляющая. Сформулированы виды экономического влияния на развитие региона.

Ключевые слова: регион, развитие региона, управление развитием региона, организационная составляющая, экономическая составляющая.

Boichenko V. S.

Zaporizhzhya National Technical University

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC COMPONENTS OF REGION DEVELOPMENT MANAGEMENT

Summary

In the article the essence of the organizational and economic component of management development of the region was considered. The areas of influence of the organizational component in the management of development in the region were identified. The principles which the organizational component should be built on are brought. The types of economic impact on the development of the region were formulated.

Keywords: region, regional development, the region development management, organizational component, an economic component.

УДК 332.1

Герасимчук З. В.

Гоманюк О. К.

Луцкий национальный технический университет

ОЦІНКА РІВНЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена формуванню методики оцінювання розвитку регіональних ринків банківських послуг. Запропоновано авторський підхід до оцінювання попиту та пропозиції. В ході оцінювання було проведено аналіз регіонів на предмет розвитку ринків банківських послуг.

Ключові слова: регіон, регіональний ринок банківських послуг, банківські послуги, розвиток регіонального ринку банківських послуг, попит, пропозиція.

Постановка проблеми. Дослідження регіональних ринків банківських послуг повинно проводитися, орієнтуючись на певні критерії, та має на меті більш детально проаналізувати ринкові аспекти функціонування і дозволить виявити перспективні напрямки подальшого розвитку. При цьому об'єктами дослідження виступатимуть регіони України, які вважаються місцем функціонування регіональних ринків банківських послуг. Характеристиками, за допомогою яких визначатимемо особливості розвитку, слугуватимуть групи економічних показників. Таким чином, оцінку розвитку регіональних ринків банківських послуг здійснюватимемо через попереднє обчислення зведених показників, котрі характеризують ринкову кон'юнктуру, зокрема попит і пропозицію. В кінцевому результаті, оцінивши рівень попиту та пропозиції на регіональних ринках банківських послуг, можна визначити, відповідно, рівень розвитку регіональних ринків банківських послуг по регіонах України та здійснити відповідний поділ регіонів за рівнем їх розвитку. Запропонований підхід допоможе не лише оцінити існуючий рівень розвитку, але й створить підґрунтя для прийняття подальших управлінських рішень з метою покращення їх функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та методологічним проблемам вивчення місця і ролі ринку банківських послуг на загальнонаціональному рівні присвячені праці науковців: Дзюблюка О., Лютого І., Мороза А., Савлука М. [3; 4; 8; 9] тощо. Окремі вчені – Бернштам Е., Лузанов А., Герасимчук З., Корецька Н., Копилук О. [1; 2; 6] – вивчали регіональні аспекти банківської діяльності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак перелічені вчені, оцінюючи банківську діяльність, не досліджували рівень розвитку регіональних ринків банківських послуг. На сьогоднішній день даному питанню слід відводити суттєве місце, оскільки наявність необхідної інформації дозволить глибше осмислити та раціональніше спланувати банківську діяльність на регіональному рівні.

Мета статті полягає в розкритті одного з можливих способів керування банківською діяльністю на регіональному рівні та спрямованого на пошук і реалізацію спільної кінцевої мети: створення оптимальних умов, з однієї сторони, для розвитку регіонів, з іншої – для банківських установ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно обраної методики, попит на регіональних ринках